

e-ISSN: 2630-631X

Article Type
Research ArticleSubject Area
CeramicVol: 8 Issue: 60
Year: 2022 JUNE
Pp: 1023-1047Arrival
18 April 2022
Published
30 June 2022
Article ID 62494Doi Number
<http://dx.doi.org/10.29228/smryj.62494>**How to Cite This Article**
Zümrüt, Y. (2022).
“Çağdaş Seramik Alanında İnsan ve Doğa Süreçli Bir İfade: Çiçek Teması”,
International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 8(60): 1023-1047

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Çağdaş Seramik Alanında İnsan ve Doğa Süreçli Bir İfade: Çiçek Teması

An Expression with Human and Nature Process in Contemporary Ceramics: Flower Theme

Yeşim ZÜMRÜT¹ ¹ Doç.Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Ve Cam Bölümü, Çanakkale, Türkiye

ÖZET

Hayal kurduğumuz, yeni ve farklı olanı keşfettiğimiz, hani bazen alıp başımızı gittiğimiz ya da gitmeyi hayal ettiğimiz, varoluşumuzu ve geçiciliğimizi hissettiğimiz doğa, bizi keşfetmeye, incelemeye teşvik eden, hayranlık uyandıran bir o kadar da korkutan doğa, resmin, heykelin, seramiğin, mimarinin, müziğin, şiirin vb. pek çok disiplinin de esin kaynağı olmuştur. İnsan çok sınırsız ve güçlü bulduğu bu güzelliğe hükmetmek, sahip olmak istedikçe içinde kaybolmuş doğanın korkutan yüzüyle tanışmıştır. Karşılıklı bağımlı bir ilişki içerisinde olduğumuz, etki tepki dengesi içerisinde doğaya karşı ya da ona dair yaptığımız her hareketin yansımalarının kendi gerçeğimiz olması noktasında doğaya farkındalık, onunla uyumlanma, sınırlarına saygı duyma, onu onarma, iyileştirme, ıslah etme temaları çok sayıda akımin, sanatçının ve tasarımcının amacı olmuştur. Doğadaki süreçler, dönüşüm ve zaman algısı; sanat tarihi içerisinde romantik, kavramsal, dekoratif, olarak kimi zaman da provokatif olarak sanatçıların eserlerine konu olmuştur. Sunduğu renk ve biçim skalası ile hissettirdiği sıcaklığı, yaydığı koku ile tüm duyularımıza hitap eden görsel bir şölene dönüşen doğayı İtalyan ressam Sandro Botticelli “Primavera-İlkbahar” tablosuyla selamlamış, Manet ölüm döşegindeyken dostlarının ona getirdiği mis kokulu leylakları (Syringa), Dürer ise baharın erkenci çiçekleri olan çuha çiçeklerini (Primula veris) resmetmiştir. Tchaikovsky’nin Fındıkıran Balesi için bestelediği “Çiçeklerin Valsi”, Jeff Koons’un 60.000 çiçekli bitkiyi kullanarak oluşturduğu “Puppy” adlı dev köpek yavrusu heykeli, Andy Goldsworthy’nin, Richard Long’un açık alan düzenlenmeleri, her biri ilhamını doğadan almıştır. Konu kapsamında doğanın sunduğu bu sonsuz esin kaynakları içerisinde çiçek temasını çağdaş seramik alanında sanatçıların nasıl ele aldığı, malzemenin plastik dili ve imkanları ile anlatımı nasıl zenginleştirdiği örnek eserler üzerinden incelenecektir.

Anahtar kelimeler: Seramik, Doğa, Çiçek, İlkbahar

ABSTRACT

Nature, which we dream about and sometimes escape to or dream of escaping to, where we feel our existence and ephemerality, which encourages us to explore & examine and which fills us with awe, has also been a source of inspiration for many disciplines, including painting, sculpture, ceramics, architecture, music, poetry, etc. As mankind has wanted to dominate and possess this limitless and powerful beauty, it got lost in it and met its frightening side. Based on the fact that we're in a mutually dependent relationship and that the reflection of our every action against or about nature is our own reality within the balance of action and reaction, the themes of awareness about nature, harmony with nature, respecting its borders, repairing, healing and rehabilitating it have been the aim of many movements, artists and designers. Processes in nature, transformation and perception of time have been the subject of romantic, conceptual, decorative artworks as well as provocative ones at times. The Italian painter Sandro Botticelli saluted nature, which has turned into a visual feast that appeals to all our senses with the warmth it makes us feel through the color and shape scale it offers and the scent it gives off, with his painting "Primavera-Spring", whereas on his deathbed, Manet painted fragrant lilacs (Syringa) brought to him by his friends and Dürer painted primulas (Primula veris), the early flowers of spring. "Waltz of the Flowers" composed by Tchaikovsky for the Nutcracker Ballet, the giant puppy sculpture "Puppy" created by Jeff Koons using 60,000 flowering plants, individual outdoor arrangements of Andy Goldsworthy and Richard Long were all inspired by nature. Within the scope of the subject, among these endless sources of inspiration offered by nature, how contemporary ceramic artists addressed the flower theme, how they enriched expression with the language of plastic arts and means of material will be investigated through sample artworks.

Keywords: Ceramics, Nature, Flower, Spring

GİRİŞ

Barnett Newman, “İlk insan bir avcı toplayıcı ya da alet yapıcı değil bir sanatçıydı.” der. Paleolitik dönemde iletişim kurmak için mağara duvarlarına çizilen resimler, ilkel yeryüzü sanatı olarak adlandırabileceğimiz yeryüzü eserleri, özellikle geçmişte Kuzey ve Güney Amerika sanatında İnka ve Maya uygarlıklarındaki geometrik düzenlerin veya büyük hayvan figürlerinin toprağa kazılmasıyla oluşturulan izler doğada sanatın ilk örneklerindendir denilebilir. Ağaçlar, denizler, bitkiler, çiçekler... çok sayıda medeniyette, görsel kültürün önemli imgeleri olmuştur. Anadolu’da yetişen ve tıp, eczacılık, fal, büyü gibi alanlarda kullanılan çiçekler ile otsu bitkiler Hititlerin çivi yazılı tabletlerinde yer almış, Alacahöyük Sfenksli kapı ortostatları üzerindeki Çiğdem bitkisi ve bu bitki ile aynı adı taşıyan bayram Hitit dünyasında ilkbaharın gelişi, doğanın derin bir uykudan uyanışı, bitki ve hayvanların üretkenliğini yeniden kazanması gibi anlamlar taşımıştır.

Taşa, mermere, ahşaba kazınan, kumaşa, kilime, halıya işlenen çiçekler ve bitkiler sanatın her alanında, resimde, heykelde, minyatürde, çinilerde, seramikte, bazen de elyazması bir kitapta, levhalarda, karşımıza çıkar. Tarihteki ilk bitki çizimlerine Antik Mısır, Roma, Yunan, Mezopotamya ve Uzak Doğu’da rastlarız.

İnsan doğayı tanımak, anlatmak ona dair bilgiyi aktarmak için mağara duvarlarını resmettiği gibi el yazması bir kitapta da karşısına çıkan zehirli bitkileri, tedavi amacıyla kullanılan bitkileri çizerek belgelemiştir. Yeryüzü üzerinde biyolojik illüstrasyon diyebileceğimiz resimlemeler tarih öncesine dayanmaktadır. Bir zamanlar bilimsel amaçlı yapılmış olmasalar da doğal yaşam ortamını yansıtan bu illüstrasyonlar günümüze ışık tutan birer kanıt niteliğindedir. Girit, Suriye, Mısır ve Yunanistan saraylarının duvarlarında, çömleklerde, paralarda bitki ve hayvan resimlerinin kullanıldığı bilinmektedir. Mısırlıların, tedavi amaçlı, yenebilen, sağaltıcı etkisi olan bitkileri göstermek için yaptığı resimler Rönesans'ın ilanı ile botanik konusundaki çalışmaların da hız kazanmasıyla birlikte ülke floraları ve özellikle tıbbi bitkiler üzerine çalışmalarında artmasına neden olmuştur.

Görsel 1. Botanikçi Georg Christian Oeder'ın Flora Danica kitabı için hazırladığı örnek çizimler.

Kaynak: <https://floradanica.royalcopenhagen.com/>

Görsel 2. Flora Danica sır üstü dekorlu tabak örnekleri ve Flora Danica Koleksiyonu

Kaynak: <https://floradanica.royalcopenhagen.com/>

Pek çok düşünür, bilim insanı ve filozof bitkilerin resimlerini yapmış ve bu kitapları bitkiler konusundaki bilgileri paylaşmak için yayınlamışlardır. Bugün bitki ressamlığı olarak adlandırılan bu iş bilimsel canlı çizimi (illüstrasyonu), ABD ve Avrupa gibi ülkelerde sanatın önemli bir dalıdır. 1761-1883 yılları arasında Danimarka'ya özgü olan tüm yabancı bitkilerin yaprak boyutlu ve birebir çizimlerini kapsayan botanik atlas Flora Danica, 1790 yılında Danimarka Kralı VII. Christian'ın siparişi üzerine hazırlanmaya başlanan ve Danimarka Krallığına parlaklık katacak, ulusun sanatsal ve teknik becerilerini gösterecek bir yemek setine de kaynak oluşturmuş, aynı adla günümüzde en değerli koleksiyonlarda hak ettiği yeri edinmiştir. Atlasta yer alan çiçekler gerçekçi bir üslupla tüm detaylarıyla sırstü fırça dekoru tekniği kullanılarak Flora Danica porselen yemek seti parçalarının yüzeyine aktarılmıştır. Bilimin, sanatın ve seramik endüstrisinin buluştuğu önemli örneklerdendir. Günümüzde de Rosenthal, Royal Copenhagen, Wedgwood gibi pek çok sofraya seramiği firmasının floral desenleri tercih ettiğini baharın çiçeklerini sofralara taşıdığını görüyoruz.

Görsel 3. Van Gogh, 'İki kesim Ayçiçeği', Tuval üzerine yağlı boya, 43.2 x 61.0 cm, 1887

Kaynak: <http://artvangogh.com/paris198.html>

Görsel 4. Henri Fantin Latour, 'Pembe ve Beyaz Güller', Tuval üzerine yağlı boya, 59,7 x 45,7 cm, 1888

Kaynak: www.istanbulsanatevi.com

Görsel 5. Claude Monet, 'Nilüferler 02', Tuval üzerine yağlı boya, 200 x 201 cm, 1916

Kaynak: www.istanbulsanatevi.com

Monet'in nilüfer çiçekleri, Georgia O'Keefe'nin dev gelincik ve kana çiçekleri, Van Gogh'un büyüleyici ayçiçekleri, iris çiçekleri ve tam bir gül aşığı olarak yaşamı boyunca gülleri resmetmiş ve nihayet bir gül

türüne de adı verilmiş olan Fantin-Latour her biri ve dahası sanat tarihine imzalarını atmış ressamların fırçasında yeniden hayat bulmuştur.

Görsel 6. Sandro Botticelli, Primavera ("İlkbahar"), Tuval üzerine tempera, 202 cm × 214 cm, 1482

Kaynak: <https://artsandculture.google.com/asset/la-primavera-spring/yQER9P-WIU2k9A>

Antik Yunan'da çiçeklerin ve baharın tanrıçası olan Flora'nın tüm zarafetiyle resmedildiği Erken Rönesans'ın önemli isimlerinden biri olan İtalyan ressam Sandro Botticelli'nin "Primavera" (İlkbahar) isimli tablosu çiçek temasının kullanıldığı en güzel örneklerden biridir. Sanatçı diğer adı "Baharın Alegorisi" olan bu eserde Antik Yunan mitlerindeki öğeleri kullanarak baharın gelişini anlatır. Afrodite'in sağında başında çiçekten tacı ve çiçeklerle bezenmiş elbisesiyle canlandırılan Flora; eteğinden saçtığı çiçeklerle baharın gelişini müjdelir. Venüs'ün sağında öne çıkan genç kadın sayısız sembolik çiçek ve filizlerle süslemiştir. Resim portakal ağaçlarının ve çiçeklerin arasında yer alan Merkür, Üç Güzeller, Venüs, Eros, Flora ve Zefir gibi figürlerin bir araya gelmesinden oluşmaktadır. Botticelli bu tablonun yapımında Romalı şair Ovidius'un eseri Metamorfozis (dönüşüm)'dan etkilenmiştir.

"Ovidius kitapta baharın başlamasının, nymphe Chloris'in Flora'ya dönüşmesiyle gerçekleştiğini söyler: "Bir zamanlar Chloris"tim şimdi adım Flora." Chloris bunu söylerken ağzından çiçekler dökülmektedir ve artık bahara dönüşüyordur. Chloris, kendisini evlenmeden önce şehvete zorladığı için Zephyros'tan hep nefret eder ve sonunda Zephyros onu Flora'ya dönüştürmüştür. Bahara dönüşen Flora'nın her yerinde çiçekler belirir öyle çoktur ki bunları eliyle toplamaya çalışır ve eteğinde biriktirir. Botticelli bu tabloyu yaparken yüzden fazla çiçek kullanır aynı zamanda bunlar o dönemde var olan gerçek çiçeklerdir. Her biri farklı desen ve formdadır. Tablodaki kadın karakterlerde ortak bir yön dikkatimizi çeker. Bu kadınlar birbirlerine oldukça benzemektedir" (<https://www.tarihlisanat.com/botticelli-ilkbahar-tablosu>).

Görsel 7. Jeff Koons, 'Metalik Venüs', 254x132.08x101,6 cm, 2012

Kaynak: <http://artobserved.com/>.

Görsel 8. Jeff Koons, Puppy, 12,5 metre, 1997

Kaynak: <http://artobserved.com/>

Sanat tarihi içerisinde bu önemli resme ve kompozisyonundaki çok sayıda figüre dair yine çok sayıda analiz bulunmaktadır. Tanrıça Flora'nın elbisesini kaplayan, saçlarını ve yakasını süsleyen, yüksek belini kuşatan ve elbisesinin önündeki katını dolduran bu etkileyici çiçekler, doğanın hazinesi bitkiler çağdaş sanat uygulamalarında dijital teknolojilerin gelişmesiyle birlikte yeni anlatımlarla hayat bulmuş çok farklı amaç ve yöntemlerle sanatçının malzemesi olmuştur. Amerika'nın en popüler çağdaş sanatçılarından biri olan ve yaptığı eserlerle dünya çapında ses getiren Jeff Koons da bu sanatçılardan biridir. Koons, paslanmaz çelikten yaptığı 'Metalik Venüs' heykelinde orijinal Venüs'ün yadsınmaz erotizmini, doğurganlığını ve heykelin sağ tarafında kullandığı canlı çiçeklerle tazeliğini sembolize eder.

Jeff Koons'un, çelik bir iskelet üzerine canlı çiçeklerden inşa ettiği dev yavru köpek Puppy, canlı çiçek kullandığı bir diğer heykeldir. 1997'de Guggenheim Vakfı, Puppy'yi satın alarak, yeni açılacak Guggenheim Bilbao'nun bulunduğu meydana yerleştirmiştir. 12,5 metre yüksekliğindeki "Puppy" heykeli için mevsimlere göre değişen begonya, sardunya, boru çiçekleri ve menekşelerden oluşan 60 bin canlı çiçek kullanılmış, içine otomatik sulama sistemi yerleştirilerek çiçeklerin çürüyüp dökülmemesini her daim bakımlı olmasını sağlamıştır.

Bir çiçek aranjmanı sanatçısı olan Atsunobu Katagiri'nin gelenekselden çağdaş sanata kadar çeşitlilik gösteren düzenlemelerinde, doğanın bir bütün olarak ve her varlığın teker teker maddi varlığının ötesinde bir de ruha sahip olduğunu kabul eden animizm görüşünün izlerini görebiliriz. Aranjmanlarında küçük yabani otlardan, kiraz ağaçlarına, her renk ve biçimde çiçeği, çeşitli bitkileri kullanır.

Görsel 9. Atsunobu Katagiri, 'Kurban', Çiçek: Güney Manolya, 2014
Kaynak:http://tomiokoyamagallery.com/en/news/projects-info/atsunobukatagiri_20170411/

Görsel 10. Atsunobu Katagiri, 'Kurban', Çiçek: Gül, Kozmos, Ayçiçeği, 2013-14
Kaynak:http://tomiokoyamagallery.com/en/news/projects-info/atsunobukatagiri_20170411/

11 Mart 2011'de Japonya da yaşanan ve büyük hasara neden olan deprem ve ardından gelen tsunaminin kıyı kasabalarına verdiği zararın, Fukushima Daiichi Nükleer Santrali'nde oluşan geri dönülemez hasarın izleri üzerine 2013 yılında aldığı bir davet ile Minamisoma şehrinde yaşamaya başlayan sanatçı bu özel bölge için çok sayıda projeye imza atmıştır. Bölgede, insanlar tarafından kıyı arazi ıslah faaliyetleri nedeniyle ortadan kaybolan ve Japon Çevre Bakanlığı tarafından nesli tükenmekte olan 'tür 2' olarak sınıflandırılan nadir bir yerli bitki türü olan "Monochoria Korsakowii" adlı çiçek, depremden üç yaz sonra hayata geri dönmüştür. İnsan eliyle yok olma noktasına gelen bu çiçek insanların gitmesiyle geri gelmiş, Minamisoma Şehri, Fukushima'nın tsunamiden etkilenen kıyı bölgesi, mavi açan çiçeklerle dolmuştur. Doğanın acımasız yasalarını kucaklayan bu çiçekler sanatçı için bir davet niteliğindedir. Katagiri, Fukushima'daki doğanın, toprağın gücünü ve insan faaliyetlerinin izlerini tsunamiden etkilenen bölgelerde terk edilmiş binalarda canlı çiçeklerin dili ile aktarmıştır. Sanatçı, "Kurban: Fukushima Daiichi Nükleer Santrali'nin 30 km Yakınındaki Çiçeklerin Söylediği Sözler" projesine dair şu ifadeleri kullanır;

"...Güzel çiçekler, felaketten kurtulanların zihninde resimler gibi görünüyordu. Geriye dönüp baktığımda, bu hareket, yıkılan topraklar ve kaybedilen canlar için duam olabilirdi. Bu, depremden bu yana altıncı bahar. Yeniden yapılanmanın henüz tamamlanmaktan uzak olduğu Fukushima'da çiçekler yeniden açıyor. Sadece ileriye bakanların gözleri bu çiçekleri görmez. Çiçeklerin sesini duyamazlar. Umarım bir süre dururlar ve çiçeklere bakarlar ve dinlerler" (http://tomiokoyamagallery.com/en/news/projects-info/atsunobukatagiri_20170411/)

Sergideki işler anıları, duyguları ve hayal gücünü tetikler belleğin nesnelerinden daha fazlası olarak hizmet ederler; izleyiciye doğanın gücünü ve hayatta kalanların hayatlarını yeniden inşa etme çabalarını hatırlatırlar.

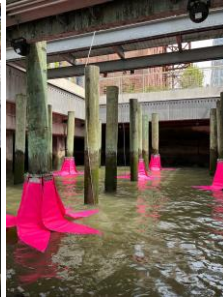
Görsel 11. Debora Moore, 'Wisteria-1', Cam,
Kaynak: <https://www.deboramoore.com/>,

Görsel 12. Debora Moore, 'Paphiopedilum', Cam,
Kaynak: <https://www.deboramoore.com/>

Doğal dünyanın nefes kesen ihtişamını ve hassas kırılganlığını, canlıların karmaşık yapısı ve birbirleriyle uyum içinde nasıl geliştiklerini cam malzemeyle yorumlayan Debora Moore ise yeni teknikleri geleneksel cam üfleme becerileri ile birleştirir. Biçim ve ayrıntılarda doğanın zengin renk skalasını yansıtmaya özen gösterdiği benzersiz heykellerinde ve düzenlemelerinde çok sayıda çiçek formunu yorumlar. Orkidelerin şaşırtıcı renk ve biçim özelliklerinin sanatsal ifade için sonsuz imkanlar sunduğunu düşünen sanatçı, çiçeklerin güçlü ve istikrarlı bir ev sahibi ile bağ kurma gereksinimleri ile insanın dünya ile olan ilişkisini de benzetir. Her ikisinin de karşılıklı beslenme ve hayatta kalabilme bağımlılığı bir metafor olarak eserlerine yansır. Eserlerinde istediği dokuları ve yüzeyleri elde etmek için camın ışığı iletme ve yansıtma yeteneğinin yanı sıra şeffaflıktan opaklığa kadar olan varyasyonlarını da kullanır. Bu eserler, hem doğanın muhteşem harikası üzerine kişisel bir meditasyon hem de onun gücü ve gizeminin bir kutlamasıdır.

Bir diğer sanatçı ekolojik sanatın önemli isimlerinden Stacy Levy dir. Sanatı, doğanın süreçlerini tercüme etmek ve çevre sorunlarını görünür kılmak için kullanan sanatçı; ekologlar, biyologlar ve mühendislerle, yerel yönetimlerle, halkla işbirliği projeleri üretir. 2006 yılında kent yaşamının içine doğanın açıp kapanan çiçeklerini dahil ettiği Hudson Nehrinde gelgit ile bağlantılı olarak su seviyesindeki değişimleri görünür kıldığı, “Gelgit Çiçekleri” projesini hayata geçirmiştir. Her biri 22,86 cm genişliğinde 33 birimden oluşan projede çiçekler parlak mavi vinilden şekillendirilmiştir. Görsel bir şov ile gelgitin yükseldiği zamanlarda suyun yüzeyine yayılan, su seviyesi düştüğünde kapanan çiçekler şehrin sakinlerini doğanın günlük süreçlerine bağlar.

Görsel 13. Stacy Levy, Tide Flowers (Gelgit Çiçekleri), Domino Park Doğu Nehri, River Street, Brooklyn, New York, 2022
Kaynak: <https://www.stacylevy.com/projects/tide-flowers-on-the-east-river-at-domino-park>

Görsel 14. Stacy Levy, Tide Flowers (Gelgit Çiçekleri), Hudson Nehri İskeleleri 26 ve 25, New York, 2006
Kaynak: <https://www.stacylevy.com/projects/tide-flowers>

Projelerinde havzalar, gelgitler, büyüme ve erozyonla ilgilenen Levy, “Gelgit Çiçekleri” projesinin ikincisini 2022 yılında Domino Park'ta Doğu Nehri'nde düzenlemiştir. Pembe çiçek yaprakları, her 5,5 saatte bir yaklaşık 5 fit yükselen ve alçalan su seviyesiyle birlikte gün içinde açan ve güneş batmaya başladığında taç yapraklarını kapatan bir çiçek gibi doğanın ritminde hareket eder.

Levy amacını şu şekilde ifade eder: “İnsanlar genellikle şehrin başladığı yerde doğanın bittiğini düşünür. Ancak doğal süreçler her zaman şehirde meydana gelir. Şehirdeki doğa fikrini keşfetmeyi ve onu insanlara görünür kılmayı seviyorum.” (<https://www.stacylevy.com/statement>).

ÇAĞDAŞ SERAMİK ALANINDA ÇİÇEK TEMASI

MÖ 8000’li yılların sonralarından itibaren insan toprağı şekillendirmeye, pişirmeye ve günlük hayatını kolaylaştıracak malzemeler yapmaya başlamıştır. Bu malzemelerin üzerine yapılmış olan betimlemeler ile insanlığın yaşayışına dair birçok bilginin de günümüze kadar ulaşmasını sağlamıştır. Seramik tarihsel bir

bellek gibidir. Üretildiği bölgedeki gelenekleri, inanışları, kültürü, hammaddeyi, teknolojiyi, giyim kuşam, yeme içme alışkanlıklarını ve birçoğunu bünyesinde taşır. Zengin kullanım alanıyla bazen tamamen endüstriyel bir ürün, hediyeelik bir eşya, kaplama malzemesi, anı objesi, sağlık gereci, yüksek mühendislik malzemesi bazen de sanatsal bir form, bir ifadenin aracı olarak karşımıza çıkar. Kil halinden itibaren, yoğrulma, şekil alma, kuruma ve farklı pişirim imkanlarıyla, her aşamada sanatçıya ve izleyiciye sunabileceği çok yönlü açılımlarıyla sanat pratiği içinde önemli ve verimli bir malzemedir. Kullanılan kile göre renk ve şekil alma çeşitliliği, sayısız teknik içerisinde seçilecek şekillendirme ve fırınlama renklendirme çeşitliliği açısından sanatın çok yönlülüğüne de eşlik eden bir malzemedir. Bir şehrin, kültürün mimari dokusundaki seramik, galerilerden kamusal alanlara doğaya kendi doğasına çıkan seramik, geleneksel kimliğinden sıyrılıp sanatçıların ellerinde şekillenen seramik... her türlü forma girebilen malzemenin kendi dilinin sanatçının dili haline gelişi...

Herbert Read seramik için; “Seramik, sanatların hem en basiti hem en zorlusudur. En basitidir çünkü en ilkelidir. En zorlusudur çünkü en soyutudur.” yorumunu yapar. (Read, 2014:22) Sanat tarihi içerisinde resim, heykel, tekstil, grafik gibi farklı disiplinlerden sanatçılar, çok yönlü imkanlar sunan, sürprizlerle dolu, yeri geldiğinde meydan okumayı da bilen, direnç gösteren, bazen de kolayca boyun eğen bu malzemeyi kendini ifade edebilme, sözünü söyleyebilme, arzuladığı estetik deneyimi yaşayabilme noktasında tercih etmiştir.

Farklı fıkirlere, vurgulara, kaygılara kolaylıkla eşlik edebilen seramik, doğanın malzemesidir. Yeniden doğa ile bütünleşebilecek yetenekte aynı doğa gibi süreçleri olan, zamanı işaretleyebilen, üzerine aldığı etkiye tepki verebilme yeteneğiyle adeta doğanın kısa fragmanlarını sunabilen bir malzemedir. Eserlerinde kimi zaman farkındalık, kimi zaman hayranlık, taklit, kimi zaman araç ya da mekan olarak farklı amaçlarla da olsa doğayı konu alan sanatçıların yolu çoğu kez seramik malzemeyle kesişmiştir. Doğa teması içerisinde çiçekler doğanın coşkusunun, renginin, enerjisinin, zenginliğinin en güzel ve neşeli temsillerindendir.

"Çölde açan bir çiçek, dünyaya, ne kadar büyük olursa olsun, zorlukların üstesinden gelinebileceğini kanıtlar."
— Matshona Dhlwayo

Seramik alanında da motif olarak kaplama elemanlarını-çinileri, tabakları, vazoları süslemiş, Art Nouveau da Art Deco da zarif kıvrımlarıyla hayat bulmuş, yüzeylerden yükselmiş boyut kazanmış, uyum, ahenk ve estetik çerçevesinde yorumlanmış, dekoratif bir unsur, bir performansın sözcüsü, bir dönemin temsili, bir duygunun sembolü olmuştur. Çağdaş seramik alanında çiçek teması denildiğinde çok sayıda örnek karşımıza çıkar. Araştırma özelinde seramik malzemenin süreçlerinin yaş halinin, kuruma süreçlerinin, dekor imkanlarının, şekil ve doku alma gücünün malzemenin tadıyla biçimin, temanın ve söylemin birleştiği örnekler seçilmiştir. Dirk Staschke bu bağlamda önemli bir örnek olacaktır.

Sanatçı, “sanat yapmak bir ayrıcalıktır” sözlerinin kendini yaratıcı eyleme kaptırabilecek zamana sahip olmak anlamına geldiğini ve ne kadar kıymetli olduğunu mesleki kariyerinde tecrübe ederek öğrendiğini ifade eder. Haftada 40 saatini atölyesinde çalışarak geçiren sanatçının ilhamı 17. yüzyıl Hollanda resminden, doğal veya yapay cansız nesnelerin tasvir edildiği natürmort’un bir alt dalı olan ‘Vanitas’ türünden alır. Vanitas ‘boşluk’, ‘yararsızlık’ ve ‘değersizlik’ anlamlarına gelen Latince bir kelimedir.

“Natürmortlarda sık sık kurukafalar, içilip bırakılmış boş bardaklar, yanmış mumlar ya da kopmuş enstrüman telleri de bulunur. “Vanitas Objeleri” adı verilen bu nesnelerin amacı, insanlara varoluşun geçiciliğini hatırlatmaktır. Sanatın, doğanın ve gündelik nesnelerin tüm güzelliğini tanımalı ve bunların zevkine varmalı, ancak bunlar asla fazla da abartılmamalıdır. Natürmortlar işte tam da bu bakış açısını örtülü bir biçimde yansıtmak için varlardır. Bu harikulade resim türünün cazibesi, soyulmuş bir limonu, parıldayan gümüş kaseyi veya ışıldayan bir cam bardağı tam da “gerçekmiş” gibi resmetmesinde yatar; insan nesnelerin hayata birer yansımından ibaret olduğunu her zaman aklında tutacaktır (Krausse, 2005:44).”

Geleneksel Hristiyan görüşünü destekleyen vaizler, vanitası ölüm ve fanilik olarak yorumlar. Sanatçılar, vanitaslar da bize o hissi verebilmek için çalışmalarında kafatasları, solan çiçekler ve kum saatleri kullanırlar. Vanitas, tuvalde tamamen gerçekleri yansıtır. Dünyadaki zevklerimiz bizi mutlu edebilir ama bu asla uzun sürmez. Günümüzde resim ve grafiti şeklinde varlığını sürdüren bu sanat akımının çağdaş sanatçıları, toplumdaki materyalizmi ve sergilediğimiz yaşam tarzını eleştirerek iki farklı yaklaşımı benimser; İlki dünyevi şeylerin boş ve geçici olduğundan bahseden ve umut veren bir yaklaşımdır. İkincisi ise gelecekte daha çok varoluşun geçici doğasından söz eder.

Görsel 15. Peeter Sion "Vanitas Still Life With Skull" 64,2x80 cm. Yağliboya, 1637-1695
Kaynak: <https://commons.wikimedia.org/>

Görsel 16. Dirk Staschke, "Flux 12", Seramik, 81,28 x 66,04 x 12,7 cm, 2019
Kaynak: <https://artdirk.com/>

Görsel 17. Dirk Staschke, "Çalışma 1", Seramik, 48,26 x 43,18 x 10,16 cm, 2021
Kaynak: <https://artdirk.com/>

Görsel 18. Dirk Staschke, "Tek konuşma 4", Seramik, hurda ahşap, 71,12 x 53,34 x 22,86 cm, 2017
Kaynak: <https://artdirk.com/>

Görsel 19. Dirk Staschke, "Bir Resmin Yapısı", Seramik, 109,22 x 73,66 x 15,24 cm, 2017
Kaynak: https://artdirk.com

Görsel 20. Dirk Staschke, "Çeviri 5", Seramik
Kaynak: <https://artdirk.com>

Görsel 21. Dirk Staschke, "Çeviri 3", Seramik, ahşap, epoksi, 50,8 x 55,88 x 35,56 cm, 2014
Kaynak: <https://artdirk.com/>

İnsan hayatının ölümlü doğasını hatırlatan Vanitas imgelerindeki ortak anlam Dirk Staschke'nin hayata dair eserlerinde sorguladığı "zaman" kavramıdır. Solmak, sönmek, bitmek gibi vanitas sembollerinin yaşayan doğanın malzemesi olan kille vücut bulduğu eserlerde, her şeyin bir sonu olduğu, zamanın gelir geçerliği izleyiciye hatırlatılır. Vanitas resimlerde kullanılan gündelik eşyalar, çiçekler, değerli nesneler kullanılır ve bu nesnelerden biri olan çiçekler, doğacak ve solacak olanı simgeler.

Staschke iki boyuttaki vanitas imgelerini üç boyutta yorumladığı seramiklerinde, kimi zaman detaylı bir el işçiliği ile klasik mavi beyaz vazoların içinde tüm ihtişamıyla duran çok katmanlı ve renkli çiçek demetleri şekillendirmiş kimi zaman da bu çiçekleri eriyen çürüyen yok olmaya yüz tutan olarak yorumlamıştır. Malzemenin plastik değerleri ön planda tutularak bir araya getirilen çok katmanlı imgelere önden bakıldığında bir zanaatkarın ustalığı ile karşılaşılır. Ancak sadece aslının aynısını şekillendirmekten ibaret olmayan bu eserlerde, gösterişli oymaları ile süslü seramik çerçevelerinin ardında sanatçının yaratım sürecini belgelercesine, dikkatlice detaylandırılmış cepheleri desteklemek için kullanılan çamur, çıkıntılar ve ahşap destekler de sergilenir.

Sanatçı bir sanat eserine verilen değerde ortamın nasıl bir rol oynadığını ve onu yaratma sürecini bilmenin bu değere eklenip eklenmediğini düşünmemizi ister. Staschke, oyuncu ve esprili yaklaşımı ile sunduğu eserlerinde, doğacak ve solacak olanı, gelip geçen zamanı, malzemeye ve tekniğe olan hakimiyeti ile izleyiciye sunar. Eriyen, sıkışan, deforme olan çiçekler, onun sanatının dekoratif birer unsuru olmaktan çok başkahramanlarıdır. Sanatçı, güzel ve detaylı olarak tanımlanabilecek nesneler ile aynı anda yaratılışın kaba yapılarını, ayrıntılarını ortaya çıkaran ve geleneksel natürmort resmine dayalı soyut heykeller yaratır.

Görsel 27. Cj Jilek, 'Çapraz Tozlaşma', 2014
Kaynak: <https://cjjilekartist.wordpress.com/>

Görsel 28. Cj Jilek, 'Siren', 2010
Kanak: <https://cjjilekartist.wordpress.com/>

Denizler, çöller, dağlar ve florayı keşfetmek için yaptığı seyahatlerden ilham alan Cj Jilek, porselen çiçeklerinde doğal dünyanın şehvetinden esinlenir. Bu biyomorfik formlarda, bitkinin üreme unsurları insan cinselliği için bir metafor olarak açıkça sergilenir. Eserleri aracılığıyla güzellik, çekicilik, erotizm, uyum ve arzu fikirlerini sorgulayan sanatçı, formlarında sapları, yaprakları ve kökleri yok sayarak, bitkilerin fiziksel bağlamını ortadan kaldırıp, izleyicinin özellikle cinsellik açısından forma odaklanmasını sağlar. Eserlerdeki organların ve pistillerin abartılı şekli ile insan vücudunun özellikleri arasında doğrudan ilişki kuran, doğa ve insanın çekim içgüdüsünü ilişkilendiren görsel bir dil yaratır. Sarılar yeşiller kırmızılar ile doğanın zengin renk paletini malzemenin plastik değerleri ile birleştirdiği siyah rengi bir fon gibi kullandığı mat yüzeyli formlar çalışır.

İlk çiçeğini 10 yaşında annesi için şekillendiren Owen Charles Mann ise 26 yaşından itibaren birçok çiçek ve bitkinin sarmal geometrik desenleri ve yapısal tekrarlarından etkilenmiştir. Şakayıkların, yıldız çiçeğinin, gül, lale, manolya, nilüfer çiçeği, krizantem ve diğer çiçeklerin, sukulentlerin, egzotik sulu meyvelerin görünümünü taklit etmek için elle şekillendirdiği porselen formların her biri sanatçı için derin anlamlar taşır ve benzersizdir. Düzinelerce bazen yüzlerce parçadan oluşan çiçekler sanki bahçeden yeni koparılmış hissi yaratır. Renkleri ve dokuları ile boyutlandığı formlar, gerçek boyutlarının çok ötesinde devasadır ve sanatçının ellerinde gerçeküstü botanik birer eser haline gelirler.

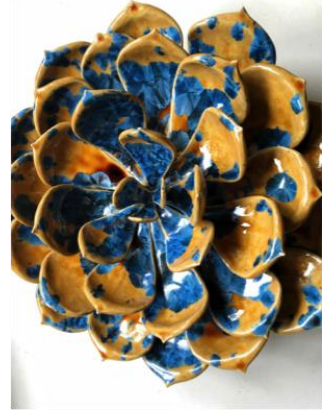
Görsel 31. Owen Charles Mann, 'Grandiflorum', Porselen, çap 31,75 cm, 2020

Kaynak: <https://www.boredpanda.com/>

Görsel 32. Owen Charles Mann, 'Krizantem', Pişmiş toprak, çap 27,94 cm, 2020

Kaynak: <https://www.boredpanda.com/>

Görsel 33. Owen Charles Mann, 'Sukulent', Porselen, çap 33,02 cm, 2020

Kaynak: <https://www.boredpanda.com/>

Formu oluşturan taç yaprakların her biri ayrı ayrı oluşturulmuş, karmaşık bir şekilde katlanmış ve titizlikle yapıştırılmıştır. Sanatçı genellikle yakut, ametist, yeşim gibi parlak mücevher ve turkuaz, deniz mavisi tonlarında parlak sırlar ile kimi zamanda çamurun görünümünü korumak için sırsız olarak çalışır. Mann'ın 53,34 cm çapa kadar çıkabilen işlerinin büyüklüğü göz önüne alındığında, her bir çiçeğin fırınlanması oldukça zorlayıcı ve malzemenin kırılgan yapısıyla riskli bir süreçtir. Sanatçının eserlerinde çiçek teması estetik gücü ile ele alınır. Eserlerin taşıdığı kavramsal bir alt tema yoktur. İzleyiciye sunulan hayranlık uyandırıcı doğanın saf güzellikleridir.

Görsel 34. Jennifer Mccurdy, '27. Gilded Lotus Nest', Porselen

Kaynak: <https://www.jennifermccurdy.com/index.shtml>

Çağdaş seramik alanında çiçek formunu yorumlayan ve eserlerinde doğadan beslenen bir diğer sanatçı Jennifer McCurdy'dir. Yaşadığı yerden Vineyard adasından, doğanın döngülerine ve zamana tanıklık ettiği coğrafyadan ilham alan sanatçı, porselen malzemenin yarı geçirgen özelliğini kullanır. Tornada şekillendirdiği formların üzerinde ışık ve gölgenin dans edebilmesi için oyma, kesme, yeniden yönlendirme ve ajur tekniklerini uygular, formlara dinamik bir enerji katar. Dış bükey ve iç bükeyler arasındaki denge ile form yüzeyindeki emilen ve yansıtılan ışığı kontrol altında tutan sanatçı, genellikle porselenin saf beyazlığı ile tamamladığı eserlerin yüzeylerinde yeni eğriler ve desenler çıkarmak için yer yer altın dekor da kullanmıştır.

Görsel 36. Kaori Kurihara, 'Robe de Soleil', 2020

Kaynak: <https://www.thisiscolossal.com/2022/01/kaori-kurihara-fruit-ceramics/>

Görsel 37 Kaori Kurihara, 'Pirouette', 2021

Kaynak: <https://www.thisiscolossal.com/2022/01/kaori-kurihara-fruit-ceramics/>

Japon sanatçı Kaori Kurihara doğanın sonsuz çeşitliliğinden, bitkilerin ve çiçeklerin kendi içindeki geometrik diziliminden ve sistemli tekrarlarından ilham alır. Büyülü bir ormanda yetişen devasa tropikal meyvelere, devedikenine benzeyen, seramik formları yoğun doku ve renk kullanımıyla gerçeküstü bir algı uyandırır. Hem olabildiğince gerçekçi hem de rüya gibi parçalar yaratmayı başaran sanatçı öncelikle ana formu şekillendirerek eklemelerini yapar, sonrasında titizlikle yüzey detaylarını ve dokuları çalışır. Bitki ve çiçek formunun özgün ve göz alıcı yorumlarını yapar. Örneğin parçalarından biri, kahverengi tohum benzeri bir kafa ile mor bir durian'ı (cennet ve cehennem meyvesi) andırırken, bir diğeri ananas gibi dokulu ve enginarı çağrıştıran bir tepe ile donatılmıştır.

Görsel 22. Zemer Peled, “Ölümcül Çiçekler 3”, Porselen, Pişmiş çamur, 27,94 x 40,64 x 40,64 cm, 2016
Kaynak: <https://www.zemerpeled.com/>

Görsel 23. Zemer Peled, “In Eden”, Porselen, 2018
Kaynak: <https://www.zemerpeled.com/>

İsraili sanatçı Zemer Peled Baltimore'daki atölyesinde doğal dünyanın güzelliğini ve vahşiliğini inceler. Mercan resifleri ve iç içe sarmaşıklar gibi organik elementleri taklit eden, farklı şekil ve renk tonlarında, yoğun dokulu, büyük/küçük ölçekli porselen heykeller ve enstalasyonlar çalışır. Doğada bulunan çiçeklerin yumuşak karakterlerini yorumladığı büyük boyutlu heykeller, her birini elde şekillendirdiği sırlı ve sırsız farklı kalınlık ve uzunluklarda sert, sivri kenarlı binlerce porselen parçadan oluşur. Uzaktan eğlenceli ve yumuşak görünen bu formlara yakından bakıldığında hatta dokunulduğunda malzemenin sert ve dikensi yapısı ile karşılaşılır. Genellikle Japon seramiklerinin mavi kobaltından renk ipuçları alan sanatçı, eserlerinde çiçek açan bitki örtüsü, dalgalı deniz anemonları veya tamamen soyut amorf bir form algısı yaratan doğal dünyanın güzelliğini ve acımasızlığını inceler, hafıza, kimlik ve yer temalarını araştırır.

Zemer Peled'in düzenlemelerinin dünya dışı bir çekiciliği vardır. Renklerin, dokuların ve formların kombinasyonu büyüleyicidir. Kendi içinde dans edencesine bir ritim barındırırlar. Özellikle 'In Eden' serisi, dokuları, yüzeyi kaplayan kirpi iğnesi benzeri dikenleriyle savunmacı olduğu kadar kullanılan tropikal renkler, pembeler, yeşillerle, birimler ve bir araya gelişleriyle baştan çıkarıcı güzelliğe, davetkar bir sıcaklığa sahiptir. 2014 yılında sergilediği büyük fantastik şakayıklar da çok sayıda porselen birimin bir araya geldiği boyutu ve detaylı yapısıyla dikkat çekicidir.

Görsel 24. Zemer Peled, 'Büyük Şakayık ve Peeping Tom', porselen parçaları, kil, metal, 2014, 183 x 116 x 76 cm, 2014
Kaynak: <https://www.zemerpeled.com/>

Doğadan ilham alan ve eserlerinde çiçek formunu sıklıkla yorumlayan sanatçı, 2018 yılında, Alexander Calder, Marc Chagall, Jeff Koons, Marina Abramovic, Kara Walker, Sophie Calle, Vik Muniz ve daha fazlası gibi tanınmış sanatçılarla iş birliği yapmış dünyanın önde gelen Fransız porselen üreticisi Bernardaud ile iş birliği içinde kobalt mavisi çiçek dekorlarıyla bir sofrta takımı serisi de çalışmıştır. Peled, bu koleksiyonu oluşturmak için 2017 baharında Fransa'nın Limoges kentindeki Bernardaud Porselen Fabrikası'nda bulunduğu dönemde ilham almış, fabrikanın usta ressamlarından ve tasarımcılarından öğrendikleri ile üç boyutlu uygulamalarındaki dinamik karakteri iki boyutlu yüzeylere aktarmıştır.

Görsel 25. Zemer Peled, 'Bloom' - Bernardaud, 2018
Kaynak: <https://www.zemerpeled.com/>

Görsel 26. Zemer Peled, 'Bloming Wall', Bernardaud, 2019
Kaynak: <https://www.zemerpeled.com/>

Sanatçı, tabaklardan, fincanlardan ve kaselerden oluşan “Bloom” adı verilen serisinde turnet üzerinde konumlandığı beyaz porselen formlara, kobalt mavinin zengin ton değerleriyle çok katmanlı derinlik algısı yaratan canlı fırça darbeleri ile botanik bir enerjiyle fışkıran çiçeklerini aktarmış, heykel çalışmalarındaki hareketi ve dinamizmi başarı ile yakalamıştır.

Aslen bir fizikçi olan Erum Aamir, bilim insanı bakış açısıyla doğayı gözlemlediği, bilim ile sanat arasındaki sınırları zorladığı karmaşık yapıda porselen heykeller çalışır ve kendini şu şekilde ifade eder; "Doğa, mikroskop altında harikalarını bir bilim adamından farklı olarak bir sanatçıya gösterir. Bir sanatçı, hayal gücünün gözlemlerle iç içe geçmesine, onları tuhaf şeylerle dolu bilinmeyen bir dünyaya yönlendirmesine asla engel olamaz; çok uzaktaki büyü bir ülkede bulacağınız şeyler... Bu mikroskobik çalışmalar, doğanın dışı kadar içinin de güzel olduğunu kanıtlamamı sağlıyor ve beni bilimsel gerçeklerle kendi hayali yorumlarımın bir karışımı olan porselen heykeller yapmaya teşvik ediyor." (<https://www.pyramidgallery.com/product-category/artists/erum-aamir-ceramics>)

Görsel 38. Erum Aamir, Fasciculum, Porselen, 23x23x23cm
Kaynak: <https://www.pyramidgallery.com/product-category/artists/erum-aamir-ceramics/>

Görsel 39. Erum Aamir, Album Scopulum, Porselen, 13x13x13cm.
Kaynak: <https://www.pyramidgallery.com/product-category/artists/erum-aamir-ceramics/>

Aamir kendi resmi web sitesinde amacını ve serüvenini şöyle açıklar; “...Doğanın atom atom ya da hücre hücre nasıl bir şey inşa ettiğine, maddenin ve canlı organizmaların derinliklerinde düzenli olarak bulunan kalıpların nasıl düzensiz formlar ve şekiller oluşturduğuna hayran kaldım. Özellikle çıplak gözle gizlenen detaylardan ilham alıyorum ve bu detayları mikroskop gözüyle keşfediyorum. Manchester müzesindeki Herbaryum'da bulunan büyük mikroskobik slayt koleksiyonu, bana on yedinci yüzyılın sonlarında botanikçiler tarafından yapılmış yüzlerce örneği inceleme fırsatı verdi. Bazen kendi yaratıcı yorumlarımda bulunan kompozisyonlar, doğada bulunanları atlıyor. Uygulamalarımda, gerçeklik ve 'yaratılmış gerçeklik' arasındaki bu bulanık çizgi ilgimi çekiyor. Bir an da olsa kompozisyon merakına yenik düşebilir, belki de eserle kişisel bir anlatı oluşturabilirsiniz. Bu yaratma ve keşfetme süreci, ben ve izleyici arasında ortak bir deneyim oluşturuyor. Uygulamamda hiçbir teknoloji kullanılmadan elde yapılan çalışmalar sergileniyor. Ben ve seçtiğim ortam arasında karşılıklı bir anlayış yaratmama yardımcı olan çok sınırlı alet veya ekipman kullanımıyla doğrudan porselen çamur ile çalışıyorum. Porseleni kullanma şeklim zor, çünkü onu çok ince tutuyorum, bu da işimde bir kırılma ve hareket hissi yaratmama yardımcı oluyor. Fikirlerin yavaş yapım ve düşünme sürecinde gerçekleşmesine izin vermeyi tercih ettiğim için, bir şeyleri yapmaya başlamadan önce gerçekten tasarlamıyorum. Çalışmalarımda, her zaman büyüme sürecini taklit eden tek veya çoklu öğelerin tekrarı var. Bu tekrarlayan eylemi seviyorum - düşüncesiz bir aktivite değil, meditatif ve rahatlatıcı. Ayrıca, birçok bileşeni bir araya getirmenin tekrarlayan doğası bir ritim yaratır ve aktif bir niyet transını kolaylaştırır.” (<https://www.erumaamir.com/about-me>).

Jess Riva Cooper ise enstalasyona dayalı eserlerinde, Yidiş folklorundaki Dybbuk'un kuruluş mitlerini inceler ve bu geleneksel hikayeleri yeniden yorumlar. Dybbuk, İbranice “yapıştırıcı” veya “yapıştırmak” kelimesinden gelir ve öldükten sonra kişinin ruhunu ele geçirdiği düşünülür. Sanatçı vahşi sarmaşıkları, ağaçları, çevresel iklimleri araştırır ve sinsi bitki yaşamı ile insan vücudunu ele geçiren kötü niyetli Dybbuk ruhu arasında doğrudan bir paralellik kurar. Her iki durumda da kontrol dışı parazit bir yapı olduğunu düşünür.

Görsel 29. Jess Riva Cooper, 'Serotiny', seramik, pvc boru, lateks boya, ahşap, buluntu nesneler, 101,6 x 25,4 x 38,1 cm', 2015
Kaynak: <http://www.jessrivacooper.com/>

Cooper'ın seramik düzenlemelerinde doğanın insana, çevresel faktörlere her şeye rağmen dönüşme, yeniden ve yeniden yapılanma yeteneği, hayranlık uyandırıcı bitkilerin ve çiçeklerin bir anda sarıp sarmalayan yok eden tarafa geçebileceği malzemenin ve tekniğin gücü ile verilir. Güzellik evcilleştirilmemiş, insan dışı durumlardadır. Kaosun hakim olduğu formlar sergileme mekanı ile uyum içerisindedir. 'Serotiny' adını verdiği ve Waterloo Ontario'daki The Clay and Glass Gallery'de mekâna özel tasarladığı büyük ölçekli enstalasyonu bunun güzel örneklerinden biridir. Zarif çiçeklerin, yaprakların dans ettiği sarmal ile galeriyi sarıp sarmalayan ürkütücü yapısı ile doğa, ölüm ve yenilenme temalarını izleyiciye aktarır.

Görsel 30. Jess Riva Cooper, 'Viral Serisi', seramik, sır, çıkartma, 27,94 x 21,08 x 45,72 cm, 2013
Kaynak: <http://www.jessrivacooper.com>

Jess Riva Cooper'ın klasik antik dönemden heykelleri andıran Viral Serisindeki kadın büstleri ise Yunan veya Roma tanrıçalarının tasvirleri gibi mükemmel bir şekilde şekillendirilmiş, beyaz sırlı yüzeyleri ile mermer gibi soğuk ve pürüzsüzdürler. Ancak Cooper, ideali yeni bir güzellik arketipine dönüştürür ve aksi halde cansız görünebilecek yüzlere üç boyutlu olarak eklediği yapraklar, çiçeklerle ve çıkartma tekniği ile çizgisel şekilde aktardığı sarmaşıklar, böceklerle yaşamın kelimenin tam anlamıyla büstlerin burunlarından ve kulaklarından süzülmesini çarpıcı ve rahatsız edici şekilde izleyiciye sunar. Cooper'ı ilgilendiren, doğanın kaosu ile terk edilmiş nesneler arasındaki etkileşimdir. Bozulan toplulukları, terk edilmiş arazileri araştıran sanatçı herhangi bir müdahale olmaksızın doğanın, bu büstlere yaptığı gibi nesneleri, mekânları ele geçiren, boğan tavrını formların saf kusursuz yüzlerden acıyla - ya da belki de zevkle - çılgılık atmak isteyen yüzlere dönüşümü ile verir.

Çiçek temasını eserlerinde baskın bir şekilde gördüğümüz bir diğer önemli sanatçı Sugiura Yasuyoshi'dir. Sanat hayatının ilk dönemlerinde endüstriyel alanlara odaklanan ve çok sayıda ürüne imza atan sanatçı sonrasında çiçeklerin gerçekçi tasvirlerini şekillendirmeye başlamıştır. Büyük boyutlu heykellerinde malzemenin gücünü kullanarak çiçeklerin çok katmanlı yapısını zarif ve dinamik bir şekilde ortaya koymuştur. Teknik hakimiyeti ile incelikli, detaylı ve güçlü bir şekilde ele aldığı bu seramik formlar, uluslararası platformda Japonya, Tayvan ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki önemli büyük müze koleksiyonlarına girmeye ve ödüller almaya hak kazanmıştır.

Görsel 40. Sugiura Yasuyoshi, 'Şakayık', 2019
Kaynak: <https://www.mirviss.com/artists/sugiura-yasuyoshi>

Görsel 41. Sugiura Yasuyoshi, 'Manolya', 2008
Kaynak: <https://www.mirviss.com/artists/sugiura-yasuyoshi>

Doğadan ilham aldığı heykellerinde cam ile seramik malzemeyi birlikte kullanan Tashima Etsuko ise ilk dönem uygulamalarında çok renkli büyük boy biyomorfik formlar çalışmış sonrasında daha soyut ve pastel renklerde formlar şekillendirmeye başlamıştır. Pastel renkli dökme cam kısımları seramik gövdelerle birleştirerek tamamladığı zarif ve göz kamaştırıcı yalın çiçek heykellerini genellikle çoklu gruplar halinde oda boyutunda enstalasyonlar olarak sergilemiştir.

Görsel 42. Tashima Etsuko, 'Bereket 06-XII', 2006,
Kaynak: <https://www.mirviss.com/artists/tashima-etsuko?view=slider#2>

Görsel 43. Tashima Etsuko, 'Bereket 07 WI', 2007
Kaynak: <https://www.mirviss.com/artists/tashima-etsuko?view=slider#2>

Görsel 44. Tashima Etsuko, 'Cornucopia 09-Y1', 75×69×66 cm, 2009
Kaynak: <https://www.aic-iac.org/member/etsuko-tashima/>

Görsel 45. Tashima Etsuko, 'Flowers 13', 148×245×244 cm, Kaynak: <https://www.aic-iac.org/member/etsuko-tashima/>

Tashima Etsuko şu şekilde ifade eder: "Seramik yapmak için çamura doğrudan ellerinizle dokunursunuz ve avuçlarınızla havayı dışarı atarsınız. Piştiğinde çamur, yeniden ısıtılsa bile şekli değişmeyen farklı bir maddeye dönüşür. Bu malzemenin karakteri budur. Sadece bakarak dokunsal bir duyum alırız ve insan tenine dokunmak gibi bir sıcaklık hissederiz. Cam, seramikle yakından ilgili ama bence malzeme olarak tamamen zıt bir niteliğe sahip. Direkt dokunma ile değil, sadece aletlerle oluşturulabilir, çünkü ısı uygulanarak şekillendirilir. Bazen şeffaf bazen de sıvı halde dönüşen camların büyüünün sonu yok. İzleyiciyle olan

ilişkisi, eserlerin nerede ve nasıl yerleştirildiğine göre değişir. İzleyici ise eserin sergilendiği mekânla karşılaşır ve onunla bütünleşir. Çalışmalarım kendi hayatımın bir kanıtıdır. Yaşadığımız çağ tarafından motive edildiğimi, zamanla hareket ettiğimi hissediyorum.” (<https://www.aic-iac.org/member/etsuko-tashima/>)

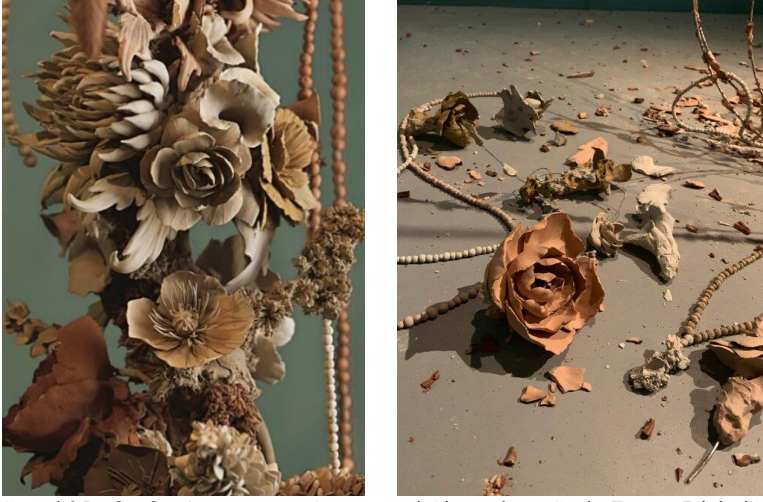

Görsel 47. Carol Gouthro, 'Aurlia gouthroii Dalgali', 62,23 x 35,56 x 35,56 cm, Seramik
Kaynak: http://www.carolgouthro.com/aurlia_undulate.html

Çalışmalarının kökeni tarihi seramik kap geleneklerine dayanan Carol Gouthro, botanik ve doğal formlardan, çağdaş sanattan ve tasarımlardan ilham alır. Temel kap formlarını heykelsi, hibrit biyomorfik formlara dönüştüren sanatçı atölyesinin bahçesinden topladığı bitkileri, tarihi botanik çizimleri, bitkilerin yakın plan fotoğraflarını, bitki ve hayvan yaşam formlarının bilimsel kesitlerini incelemiş, süslemeye, desene, dokuya, ayrıntılara, yakın plan kadrallara odaklanmıştır. Çok farklı alanlardan beslenen Gouthro, farklı coğrafyalara yaptığı seyahatlerdeki farklı mimarilerin, kültürlerin izlerini de sahiplenerek doğal dünyanın karmaşıklığı, çeşitliliği, güzelliği ve tehlikesi ile büyülenmiştir. Büyüme, beslenme, çekicilik ve hayatta kalma düşüncelerine kafa yorduğu bir süreç sonrasında çıkış noktası olarak botanik terminolojiyi kullandığı kendi melez çiçek/hayvan türlerini icat etmeye başlamıştır.

Eserlerinde doğadaki bitkilerin tohumlarını, çiçekleri, taç yaprakları, dallar, doku gibi pek çok öğeyi kullanan Phoebe Cummings, çeşitli bitkileri inceler ve gerçeklikten kopmadan kendi kurgusal doğasını şekillendirir. Ağırlıklı olarak duvarda, tavanda asılı ya da belli bir iskelet sistem üzerinde asılı duran çalışmalarında çoğu zaman yer çekimine karşı mücadele verir. Sanatçı yoğun emek ve zaman harcayarak yaş çamur ile oluşturduğu, gerçekte bağını koparmamış kurgusal bir doğadan kesitler sunduğu eserlerini zamanın akışına bırakır. Şekillendirmesi tamamlanan eser, zamanla çatlayabilir, yer çekimine yenik düşerek dökülebilir, kopabilir, parçalar halinde birbirinden ayrılabilir. Her canlı gibi kendi sürecini tamamlar ve yok oluşu, dönüşümü, ölümü tadar. Tüm bu durumlar sanatçının en başından kabul ettiği mutlak bir yok oluştur. Malzemeyi olduğu gibi, tüm varlığı ve doğallığıyla, süreçleriyle kabullenmiştir. Cummings'in geçiciliğe odaklanması, yalnızca doğada bulunan üretim ve bozulma döngülerine değil, aynı zamanda seçtiği malzemeye de gönderme yapar. Çalışma tamamlandığında, kullanılan çamur geldiği amorf duruma geri döner. Cummings, eserlerini oluşturma aşamasında çamurun yanı sıra tel, kafes tel, ahşap, çelik, ip ve şeffaf naylon gibi farklı malzemeler, farklı şekillendirme yöntemleri ve dokular da kullanır (Canbolat, Ayşe, 2021: 1450).

Görsel 35. Phoebe Cummings, “Ornamental Chronology-Süslü Zaman Dizimi”, Meşher Sanat Galerisi, 2019.

Kaynak: <https://www.meshher.org/Content/Upload/Books/01-BEYOND-THE%20VESSEL-TR.pdf>

“...“Bezemeli Kronoloji” adlı işinde bir noktada seramik diyemeyeceğimiz bir çalışma sunuyor bize. Çamura şekil verip kuruttuktan sonra parçaları bir araya getirerek sabitleyen sanatçı, faniliğimiz gibi gelip geçici, döngüsel olan hayatı ele alıyor. Mekân içerisindeki klimatolojik şartlar ve insan hareketleri gibi dış faktörlerin etkisiyle, pişirilmemiş, yalnızca kurutulmuş olan çamur motifler yavaş yavaş bozulmaya uğruyor. Kasnaklarla gerilerek tavana asılmış olan çalışmadan yere parçacıklar düşmeye, parçacıkların renkleri solmaya ve genel formu değişmeye başlıyor. Yaşam döngüsünü destekleyecek şekilde yerde biriken çamur parçacıkları da sulandırıldığı takdirde tekrar kullanılabilir hâle dönüşerek malzeme-anlam ilişkisi kuruluyor. Sanatçının bu işi gibi diğer birçok işi de aynı mantık üzerine kurulu. Kalıcılık esaslı olmayan bu çalışmaları kendi performansıyla var oluyor ve bununla beraber, ardında yeterince iz bırakmayı da başarıyor.” (Öğüt, Gizem, 2020: <https://manifold.press/gizem-ogut>)

“Cummings’in 2019 yılında Meşher Sanat Galerisi’nin aynı zamanda açılış sergisi olan “Kalıpları Aşınca, Beyond The Vessel” için şekillendirdiği “Ornamental Chronology” isimli eseri; diğer çalışmalarında olduğu gibi kaçınılmaz çöküşü/yıkılışı yaşayacak ve geri dönüştürülecek bir yapıdadır. Bu eser; sanatçının 2015 yılında yine tek bir hat üzerine şekillendirdiği “Production Line” isimli eseriyle benzer bir anlayışta. Tek bir ip hattı üzerine inşa edilen bu eser; adından da anlaşılacağı gibi zamanın doğrusallığı ile ilgilidir. Cummings, bu eseri bir ip üzerine beş farklı çamur bünye kullanılarak on günlük bir çalışma sonucunda ortaya koymuştur. Renk özelliklerinden dolayı farklı çamur bünyeler kullanılan bu çalışma; botanik ve dekoratif öğelerin bir araya getirilmesinden oluşmaktadır. Sergileme sürecinin sonunda ip kesilerek, eserin yere düşmesi sağlanır. Eseri taşıyan ipin izleyicinin ulaşabileceği bir yerde olması dolayısıyla ipin gerilimi, çözülüp yok olma riski eserin bir parçasını da oluşturmaktadır. Pek çok eserinde yer çekimine karşı çalıştığını belirten sanatçı; aynı zamanda yaş çamurun ağırlığını ipin taşıması için de bir mücadele verdiğini dile getirir.” (Canbolat, Ayşe, 2021: 1453)

Bu sergi, kuzeyin ormanları ve karanlık masalları ile Antik Yunan’ın klasik hikâyeleri olmak üzere iki temel türde esere yer veriyor. Phoebe Cummings’in Antik Yunan mimarisini süsleyen çiçekleri çağrıştıran; ancak kırılğanlıklarıyla faniliğimizi ve yaşadığımız gezegenin savunmasızlığını anımsatan pişirilmemiş yaprak ve çiçeklerinden oluşan enfes güzellikteki çiçek burumları, Byron’ın tabiriyle “kara toprak” olarak doğduğumuz yere döneceğimiz güne dek geçen zamanı imliyorlar. “Çevreyi ve bitkilerin nasıl iletişim kurduklarını, adapte olduklarını ve bir arada var olabildiklerini gözlemleyerek öğrenebileceğimiz çok şey var.” diyor Cummings. (Milner, Catherine, 2019:20)

Çamuru farklı fiziksel yapılarıyla kullanan “Phoebe Cummings, seramiğin günümüzle olan bağlantısının beden ve malzeme arasındaki ilişki kadar, fiziksel ve duyuşsal algılar arasındaki ilişkiye de sıkı sıkı bağlı olduğunu ifade eder. Biz insanlar olarak bağlantılar arıyoruz, çamur da bir parmağın hafifçe bastırmasına dahi yanıt veren bir malzeme. Belki de içimizdeki iletişim arzusuna seslenen şey bu; çok basit bir yolla varlığımızı teyit ediyor; ortada bir eylem ve sonuç var” (Kalıpları Aşınca, 2019: 141)

Doğu Londra’daki yeşilliklerden ilham alan Hitomi Hosono, porselen formlarını yapraklar, dallar ve çiçeklerle kaplarken kendine 200 yıl önce Josiah Wedgwood’un öncülük ettiği, Wedgwood’un Jasperware’ini örnek alır. Doğanın verilerini detaylıca inceleyen, onlara dokunan, çizerek analiz eden sanatçı sonrasında modeller ve kalıplarını hazırlar. Çömlekçi çarkında şekillendirdiği formların yüzeyini bir ağacın yüzeyini bir ormanı kaplarcasına yoğun ve incelikli bir şekilde sabırla kaplar. Zaman zaman altın dekor detaylarla da

zenginleştirdiği formları çok katmanlı ve yoğun yüzeylerine rağmen zarif, saf, yalın ve güçlü bir etki uyandırır. Büyük bir formun tüm süreçleriyle tamamlanması yaklaşık olarak 1 yıl 6 ay gibi bir süre alır. Sanatçı modelleme ve kalıp için yarım yıl, porselen parçanın kendisini tamamlamak için yaklaşık bir ay ve yavaşça kuruması için yaklaşık 10-12 ay süre harcar. Küçük bir parçanın tamamlanması, kurutulması ve fırınlanması ise yaklaşık 4 ay sürer. Hosono, hayranlık uyandırıcı bu sabırlı süreç ile bir sualtı bitkisinin dalgalanan yapraklarını veya Alıç ağacı çiçeklerinin kümelerini, doğal renklerinden yoksun karmaşık heykelsi formlara dönüştürebilir.

Görsel 46. Hitomi Hosono, “Uzun Tsutsuji Kulesi” (2021), kalıplanmış, oyulmuş ve el yapımı porselen, 34 x 27 cm

Kaynak: <https://www.thisiscolossal.com/2021/11/hitomi-hosono-porcelain-vases/>

Sanatçı çamur ile yaşadığı deneyimi "Porselen çamurunu tutarken, Japonya'daki doğayla ilgili eski anılarım, zihnimde ne zaman olduğu belirsiz ve soyut olan ellerimden akıp gidiyor. Yoğurma, fırçalama, okşama, oyma, şekil verme... porselen kili elimden çıkmadan ve dokunsal hafızamın şeklini almaya başlamadan önce birçok süreç var" sözleriyle açıklıyor. (www.thisiscolossal.com/)

‘Uzun Tsutsuji Kulesi’ eserindeki çiçek sanatçının çocukluk anılarının bir parçasıdır. Bu parçayı şu şekilde açıklıyor: “Tsutsuji evimizin bahçesinde, okulda, cadde boyunca, yakındaki parklarda, Japonya'nın hemen her yerindeydi. Tsutsuji yaprağının narin ucunu yapmak zordur. Her parçanın ucunu kıvrırmak için çok küçük ve ince bir fırça kullanıyorum. Uçlar inanılmaz derecede kırılgan hale geldiğinden, bu yavaş ve nazıkçe yapılmalı. Daha sonra her biri çiçeğe dönüşecek şekilde yaprakları elimle birleştirip tek tek yerleştiriyorum.” (www.thisiscolossal.com/)

Ai Weiwei'nin Çin hükümetinin pasaportuna el koymasına tepki olarak bürokratik güce karşı koymak için canlı çiçeklerle yaptığı protesto dünya çapında ses getirmiş ve çok sayıda kişi tarafından sosyal medya hesapları üzerinden bu eylem desteklenmiştir. Sanatçı her gün kucak dolusu somon gülü, karanfiller, zambaklar, aslanağzı vb.'den oluşan bir taze çiçek demetini Pekin'deki atölyesinin önünde duran bisikletin sepetine koyarak fotoğraflamış ve Flickr hesabından paylaşmıştır.

Görsel 48. Ai Weiwei, 'With Flowers'

Kaynak: <https://www.cbc.ca/arts/the-600-days-of-flowers-that-preceded-the-return-of-ai-weiwei-s-passport-1.3163633>

600 gün boyunca her gün belgelenen sanat olduğu kadar protesto ve performans da sergileyen sanatçı bu projeyi 'Çiçek ve Porselen Bisiklet Sepeti' eseri ile galeri mekanına da taşımıştır.

Görsel 49. Ai Weiwei, 'Çiçek ve Porselen Bisiklet Sepeti', 2014, 27,94 x 36,83 x 33,65 cm

Kaynak: <https://www.theatlantic.com/entertainment/archive/2015/07/ai-weiwei-with-flowers/399275/>

Çiçeklerin yaygın bir dil ve hayatla ilgili olduğunu düşünen Ai Weiwei, sanatsal uygulamalarında bu formu sıklıkla bir ifadenin aracı olarak kullanmıştır.

Görsel 50. Ai Weiwei: Blossom, 2014

Kaynak: <https://www.artsy.net/artwork/ai-weiwei-blossom>,

Bunun en güzel örneklerinden biri 'Blossom' adını verdiği düzenlemedir. Eski bir askeri tahkimat ve federal hapisane olan Alcatraz Adası'nda yer alan, eski mahkum banyolarındaki klozetleri, lavaboları ve küvetleri

seramik çiçeklerle doldurduğu düzenlemesinde, estetik düzeyde beyaz, narin ve güzel olarak tanımlanabilecek çiçekler kirli yarıklardan taşarak, üzücü ve uğursuz bir tarihe sahip olan bu soğuk ve unutulmaz odalarla çarpıcı bir tezat oluştururlar. Çiçek imge olarak taşıdığı anlamların ötesinde izleyici ile buluşur.

Görsel 51. Tom Piper, 'Paul Cummins', 2014

Kaynak: <https://www.bbc.com/news/uk-30000333>

Yine çiçekleri kullanan ancak Weiwei'nin 'Blossom' düzenlemesinden çok farklı şekilde biçimi, rengi ve anlamı eserine dahil eden bir başka sanatçı da sahne tasarımcısı Tom Piper dir. Sanatçının 17.500 gönüllü ile Londra Kulesi'nin hendeklerine yerleştirdiği düzenlemesi Birinci Dünya Savaşı sırasında ölen her bir İngiliz askerini temsil eden 888.246 seramik gelincikten oluşur. Temmuz ve Kasım 2014 tarihleri arasında üç ayda tamamlanan eserin adı Birinci Dünya Savaşı'nda kimliği belirsiz bir asker tarafından yazılan bir şiirin ilk satırından seçilmiş 'Paul Cummins'dir. Üç ay sonra 8000 gönüllüden oluşan bir ekiple gelincikler tekrar sökülerek paketlenmeye başlanmıştır. Düzenlemenin daha uzun süre yerinde kalması için halktan yoğun talepler olmasına rağmen sanatçı 'Paul Cummins' enstalasyonun insanların geçiciliğini sembolize ettiğini asla kalıcı olmasını amaçlamadığını ifade etmiş ve eser toplanmıştır. Sergileme sonrasında her biri 25 sterline satılan çiçeklerden elde edilen gelir ise hayır kurumlarına bağışlanmıştır.

Görsel 52. Burçak Bingöl, 'Seyir', Seramik, 200x190x30cm, 2014

Kaynak: <https://www.burcakbingol.com/>

Görsel 53. Burçak Bingöl, 'Mitos ve Ütopya' sergisi, çamur, Galeri Zilberman, 2017, İstanbul

Kaynak: <https://www.burcakbingol.com/>

Düzenlemelerinde geleneğin kendisine zanaat kültürüne ve süs kavramına yoğunlaşan ve geleneksel sanatlardan eklemlediği motif, bezeme ve malzemelerle yeni bir geleneğin oluşmasını sağlayan, doğu ve batı geleneklerine dair organik-psikolojik peyzajlar sunan Burçak Bingöl eserlerinin çıkış noktasına dair, "Aykırı birliktelikler, yanlışlıklar ve tuhaf yan yanlıklar daha düşünüp tartmaya fırsat bulamadan beni etkisi altına alan, aşırı ilgimi çeken ve üretimimi besleyen durumlar..." ifadelerini kullanır. (Murat Can Uysal, 'Yeni Bir Gelenek', All Decor Nisan 2016)

Yaşadığı kültüre uyumlanamama duygusu ile sıradan nesneleri alışılmadık şekilde yeniden kullanan sanatçı için yabancılaşma teması önemlidir. 2014 yılında bir kamyonun ön panelinden aldığı kalıp ile seramikten

yeniden inşa ettiği ‘Seyir’ isimli çiçek desenli panel, İstanbul’a yerleştikten sonra yaşadığı yabancılaşmanın, sorgulamalarının ve malzemesiyle hesaplaşmasının bir ürünüdür. Teknik yönden çok zorlayıcı bir süreç sonunda ortaya çıkan kamyon ön paneli yine malzemenin ve kültürel mirasın, geleneğin izlerini taşır ve çinilerdeki çiçek motifleri ile bezenmiştir.

‘Seyir’ eseri aslında, 1896’da yazılan ve tipik bir aşk hikayesinden ziyade sınıf, terbiye ve moderniteye ilişkin baskın konuları anlatan ve Türkiye’nin Batı ile aynı seviyeye gelme arzusunu yansıtan Recaizade Mahmut Ekrem’in klasik romanı “Araba Sevda”sından ilhamını alan ‘Bir Taşıma Olayı’ başlıklı serginin bir parçasıdır. “...Sanayi devriminin simgesi olan kamyon, modernitenin ve ilerlemenin simgesidir... Bingöl, geleneksel Türk çiçek desenlerinden ilham alan bilinçli malzeme seçimi ve süslemeleriyle rijit yapısını “dışleştiriyor”. Sonuç, varoluşun kırılma anını ve kimliğin güvencesizliğini aktaran ve toplumsal cinsiyet, sanat ve kültürel klişelerle ilgili varsayımları “yan yola sokmaya” çalışan etkileyici bir yapıdır...” (<https://www.burcakbingol.com/a-carriage-affair>)

Sanatçı 2017 yılında İstanbul’un kültürel mirasından ilham alarak yaptığı ‘Mitos ve Ütopya’ başlıklı sergisine dair “Sergi mitosa, eskiye yeni bir gözle bakıyor. Örneğin çoğunlukla hediyelik eşya statüsündeki geleneksel çini işli vazoları ve onların süslemelerini yeniden ele alıyor; kendi ütopyasını kurguluyor” ifadelerini kullanır (<https://www.hurriyet.com.tr/kitap-sanat/eskiye-yeni-bir-gozle-bakiyor-40376743>)

Duvara fırınlanmamış şekilde yaş haldeyken çizdiği geleneksel çiçek motifleri malzemenin ve mekanın süreçlerine bırakılır. Kuruyan, çatlayan, dökülen her parça görevini ve dönemini tamamlamıştır. Bingöl, sadece kendi tarihine değil, aynı zamanda seçtiği malzemenin seramiğin bu çok özel coğrafyadaki anlamına da ışık tutar. Hepimizin omuzlarındaki bu yüklü mirasla uzlaşmanın alternatif yollarını arar.

Görsel 54. Burçak Bingöl, ‘Geçici Geçirgen’, Yerleştirme; seramik, duvar kağıdı, 290 x 180 cm, 2016
Kaynak: www.burcakbingol.com/

Küratörlüğünü Marcus Graf’ın üstlendiği Nature Morte sergisi için hazırladığı ‘Geçici Geçirgen’ çalışmasında da doğa fikrine hem çiçek hem de kültürel açıdan yaklaşan Bingöl, her şeyin belli bir ömrü olduğunu, geçicilik fikrini, can çekişen çiçeklerden oluşan bir dekorla ironik bir şekilde seramik ve duvar kağıdı malzemesine sabitlenmiştir. Geleneksel Osmanlı çini kapları ile tamamladığı ve bu üç boyutlu kaplarda kullandığı çiçek desenleri ile yüzeydeki desenlerin bir aradalığının yaşattığı karmaşa ve illüzyon ile bu kaplar zengin çiçek dokusu üzerinde ortaya çıkmak ile kaybolmak arasında zamanla ve mekanla bütünleşir. Sanatçı İstanbul’un artık bir parçası olmayan bahçe ve zanaat kültürünü yarım kalmış kaplar ve çürümeye terk edilmiş çiçeklerle izleyiciye hatırlatır.

Sanatçının resmi web sitesinde ise “Burçak Bingöl’ün çalışmaları aidiyet, kültürel miras, kimlik, dekorasyon ve başarısızlık kavramlarını, görünüşte birbirinden farklı bu kavramlar arasındaki sınırları bulanıklaştırarak keşfediyor. Emek yoğun izleme, kopyalama ve yeniden biçimlendirme süreci sayesinde, yeni konfigürasyonlara analitik bir yaklaşım benimsiyor. Yapıtlar, Doğu ve Batı geleneklerini hem kucaklayan hem de yok sayan soyutlama ve temsil, reddetme ve koruma arasında gidip gelen psikolojik manzaralardır. Seramik, çizim, video, fotoğraf ve yerleştirme gibi çeşitli medyumlarla çalışan Bingöl’ün işleri, malzeme ve nesnelerin sürekli olarak yeniden işlenmesiyle kurgu ve başarısızlığın birleştiği tekrarlayan bir eyleme yakınsıyor.” (<https://www.burcakbingol.com/>)

Görsel 55. Burçak Bingöl, 'Meraklar Kabinesi', seramik, tekstil, duvar kağıdı, 2011
Kaynak: www.burcakbingol.com/

Görsel 56. Burçak Bingöl, 'Öz Bilinçli', Video, 43", Baskı 5+1 AP, 2015
Kaynak: <http://www.burcakbingol.com/>

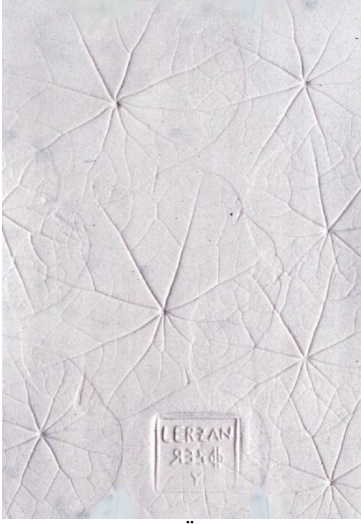
Çalışmalarında çiçek temasını gerek desen, gerek biçim gerekse dekor, bazen de birebiri olarak kullanan sanatçının örüntü ve tekrarları, kavramsal çelişkileri, malzeme, zaman ve süreç sorgulamaları dikkat çeker. L'Officiel dergisinde kendisiyle yapılan röportajda şöyle der; "...Çökmüş ideallere bir güzelleme, sürekli bir oldurmaya çalışma hali. Bir yandan da bu işler aslında çevreyle kurduğum ilişkinin maddesel tezahürü. Bu nedenle de yaşadığım kültürle yakından ilişkili. Tüm görsel cazibesine rağmen bana göre her biri kendi küçük felaketini ve kırılğanlığını bünyesinde taşıyor." (Gökırmaklı, 2017)

2015 yılında Gezi Park'ında yetişen otlar ve çiçeklerin desenlerinden tasarladığı 'Beklenmedik Direniş' adını verdiği duvar kağıdında, Galeri Zilberman için kuru çiçekler, çamur ve metal saplardan tasarladığı yerleştirmede, İstanbul Bienali'nde Beyoğlu'nun 19 farklı noktasına seramikten yapılmış gözetleme kameralarının yüzeyinde ve bunun gibi pek çok çalışmada sanatçı için çiçekler ifadenin aracı olmuştur.

Görsel 57. Lerzan Özer, "Doğa" Özel koleksiyon, 1,50 metre, 2007

Görsel 58. Lerzan Özer, 'Geleceğe mektuplar', A5 boyutunda porselen, a) "Art-Kart", Galeri Apel, İstanbul, 2000

Görsel 59. Lerzan Özer, "Ekşi yonca", Hatay Endemik Bitkileri Projesi Sinterfleks üzeri sır, 27x27cm, 2022

Çok sayıda düzenlemesinde doğayı konu edinen ve porselen malzemenin dili ile konuşan Lerzan Özer doğaya küçük, sezgisel dokunuşlarda bulunur. İnce ve narin dokuları, detayları, malzemenin pürüzsüz karakteri ile birleştirir. 2000 yılında porselen zeminler üzerine doğanın malzemeleriyle yazdığı 'Geleceğe Mektuplar' bu dokunuşun ve sanatçının güçlü sesinin önemli örneklerindendir. 2021 yılında Vietnam merkezli Ki Saigon ajansı tarafından Letters to the Future (Geleceğe Mektuplar) isimli bir kitap hazırlanır ve Vietnam'daki sokaklardan ve derelerden toplanan atık plastiklerden yapılmış rengarenk sayfalardan oluşan, insanların büyük-büyük torunlarına hitap eden ve 22 ülkeden toplanan yüzlerce mektup içeren, yaklaşık 1.000 yıllık ömre sahip olan bu kitabın hazırlanma süreci video olarak da izleyiciye sunulur. Özer, eseri ile aynı adı taşıyan ve benzer kaygılarla hayat bulan bu projeyi adeta 21 yıl öncesinden selamlar. Dünyanın iki farklı noktasından farklı zaman dilimlerinde hızla uçurumun eşğine sürüklenen dünyamıza, yaşamlarımıza yazılmış sarsıcı mektuplardır bunlar.

Sanatçı, 2007 yılında alçı kalıpların içine yerleştirdiği farklı boyut, biçim ve dokudaki yaprakların izlerini porselen yüzeylere taşıdığı 'Doğa' isimli çalışmasında ise daha keskin damarlar, izler ve daha kuvvetli renk vurguları ile sözlerine devam eder. Eserin, uygulanan yüzeydeki genişlemesini, sağa ve sola doğru ritmik şekilde yayılmasını, kendi içinde yatay ve dikey bölünmeleri ile dikdörtgen kadrada porselen birimlerle sağlar. Sanatçının üretim anındaki ruh haline göre hissettiklerini, iç sesini el yazısı karakterinde puar ile aktardığı birimlerde, bu sesler altın, lüster, platin ve bakır renkler ile buluşur. Danimarka'nın florasını belgeleyen Flora Danica gibi 'Doğa' eseri de sanatçının kendi botanik atlasının etüdü, belki de sonbaharının hüznünü, derin izlerini barındırır. Çok ağır okumaların hedeflenmediği aksine anlık fısıltıların duyulduğu düzenlemede, doğanın sonsuz geçici döngüsü içindeki durmaksızın yinelenen imgeleri kalıcı birer iz, ses haline gelir.

SONUÇ

Sanatçı yaratıcılığını ve sezgiselliğini kullanandır. Doğada uzun yürüyüşlere çıkan, çocukluğundaki bir anıya tutunan, evinin, atölyesinin, yaşadığı coğrafyanın nabzını tutan, çevreye duyarlı bir romantizm ile renk ve biçimlerin izini süren, onları etüt eden ve seçtiği malzeme ile yorumlayan sanatçının temalarından biri de 'çiçek' olmuştur. Bazen de aktivist bir söylemin, bir performansın aracıdır. Çağdaş seramik alanında 'çiçek' aynı doğadaki gibi çok renkli ve çok dillidir. Şaşırtıcı şekilde her kılığa girer her anlama bürünür. Sevgiyi, hüznü, neşeyi, kültürü, doğanın mükemmel dengesini sunarken güzelliğinin içinde tehlikeyi, zaman kavramını, süreçleri, ölümü de anlatır.

Klee "Sanat görüneni yansıtmaz, aksine görünür kılar". (Eroğlu, 2013) demektedir. "...Doğa kendi içinde sayı ve çeşitlilik bakımından sınırlandırılmayan bir ritim ile doludur. Sanat kendini arındırmak ve aynı derecede derin duygular uyandırmak, kendi çoklu uyumlarını aynı eylemde renklerin ayrılıp yeniden bir araya gelmesi ile oluşan uyumu görüntülerine ulaştırmak için bu ritmi taklit etmelidir..." (Düchting, 2002)

Çiçek temasının yer aldığı uygulamaların çoğunda sanatçının bu ritme ve tekrarlara tutunduğu gözlenir. Geniş kullanım alanıyla tarihin en eski sanatı ve sosyokültürel ögesi olan seramik, sanatta da sanatçıya farklı ifade yöntemleri, imkânları sunan bir malzemedir.

“Sanatçının farklı malzemelerle çalışma istencinin olmasında iki faktör etkindir: Bir “düşünsellik”, diğeri ise “farklı olanı yakalamak; sıradanlığın yaratıcı sanatta olmadığını bir kere daha dile getirmek”. Böylece düşünselliğine doğal ve a-doğal yapılanmaları da katmasını bilmiştir. Bütün ve parça ilişkisi bağlamında doğal ve a-doğal olanı yan yana getirme gayretleri içinde olan sanatçı, iki boyutluluğu doğal olarak bildirimlerken, üç boyutluluğu sağlayan montaja dayalı malzemeyle gelen bildirimler de a-doğal insanın parçaları olarak değerlendirilmiştir...” (Eroğlu, 2013)

Konu özelinde incelenen sanatçı eserlerinde sanatçıları etkileyen olayların, sanatında form bulduğu anlam kazandığı örneklerin ve çiçek temasının ortak bir dil ve algı yaratmadaki tercih edilirliğinin sembol ve temsil olarak etkisinin çok güçlü olduğu çıkarımına varılmıştır.

Seramiğin, sanatçıya sunduğu bu çeşitlilik ve tarihten aldığı güç ile geleneksel sanat formundan sıyrılarak çağdaş sanatın bir parçası haline geldiği, çiçek imgesinin sadece güzellik katan, süsleyen, dekoratif olduğuna dair inanışları destekleyen örneklerin yanında tam tersi performansların, düzenlemelerin, formun anlatımını güçlendiren örneklerin de var olduğu açıktır. Doğanın, çiçeklerin yaşam döngüsü, fizyolojileri, hareketleri, zamanları ve ontolojileri sanat eserinin de döngüsünü etkiler ve süreç odaklı çevresiyle bağlantılı, geri bildirim dayalı seramik eserlerle bütünleşir.

Özellikle performanslarda sanatçı, izleyici ve çevresel faktörler ile birlikte hareket edebilme değişimi dönüşümü ya da etkiye karşı tepkiyi verebilme özelliği ile seramik tercih edilir. Malzemenin kırılabilirliği, rastlantısallığı, sürprizlere açık ve kontrolsüz hali sanatçıların anlatımını besler. Bahara merhaba diyen çiçekler, kırıklar, çatlaklar deformasyonlar... insana ve doğaya dair süreçler, izler... sanatçının elinde özgürce şekillenen kusursuzluğun pişirimle geri dönüşü olmaksızın sabitlenmesi tüm bunların yanında malzemenin doğasına karşı güç savaşı ile izleyiciye merhaba der.

KAYNAKÇA

- Abacı, Z. (2016). “19. Ve 20. Yüzyıl Sanatında Müziği Etkileyen Resim Ve Ressamlar”, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Temel Eğitim Anasanat Dalı Temel Sanat Ve Tasarım Programı, İstanbul-
- Akyüz, A.A. (2015). “Görsel Sanatlarda Hayali Bahçe Tasvirleri”, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir
- Boynukalın, A.R., (2021), “Çağdaş Sanatta Duyusal Bir Deneyim Olarak Bitkiler”, Fine Arts, 16(2):141-153, Article ID: D0278
- Bölücek, A.T. (2019). “Güncel Sanat Pratiklerinde İmge Olarak Venüs”, Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Resim Anasanat Dalı, Antalya
- Canbolat, A. (2021). “Phoebe Cummings: Çamur, Geçicilik, Performans”. ulakbilge. 67: s. 1447–1456. doi: 10.7816/ulakbilge-09-67-06
- Düchting, H. (2002). “Paul Klee Painting Music”, Munich-London-New York: Prestel Verlag.
- Erhat, A. (1972). Mitoloji Sözlüğü. Remzi Kitabevi. İstanbul
- Eroğlu, Ö. (2013). “Paul Klee’de Düşünsellik”, Online erişim: <http://www.ozkaneroglu.com/readessay.asp?id=73&catalog=2>
- Gökırmaklı, I. (2017). “Sanatın Çağdaş Dili”, L’Officiel Dergisi
- Kılınç, G. (2011). “Sanat, Sanatçı, Yapıt Üçgeninde Benliğin Rolü”, Sanat ve Tasarım Dergisi, 1 (1) , 87-99 Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/sanattasarim/issue/20645/220265>
- Karakuş, O.S. (2017). “Menologia Rustica Colotianum: Roma Taşrasına Ait İstisnai Bir Takvim”, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 26, Denizli
- Kaygusuz, B. G. (2019). “Tablolardaki Ölüm Nesneleri: Vanitas Natürmort Geleneği”, Tykhe Sanat ve Tasarım Dergisi, Cilt 04, Sayı 07, s: 462-478
- Milner, C. (2019). “Kalıpları Aşınca: Mit, Efsane ve Masallarla Avrupa’dan Çağdaş Seramik Sergi Kataloğu”(Çev. Serra Yentürk), Meşher Sanat Galerisi, Vehbi Koç Vakfı, İstanbul
- Oynar, H. “Floral Resilience”, Arts&Design, 36-39sf
- Özdemir, G.(2016). "Botticelli'nin İlk baharı". Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi 40 / 1, 377-388.

- Özgenç, E.N.(2018). “17. Yüzyıl Hollanda Resim Sanatında Vanitas İmgeleri”, Cilt 6, Sayı 21, Volume 6, Issue 21
- Jones, K. (2017). “Mitos ve Ütopya: Öylesine Aşına, Öylesine Yabancı Bir Geçmiş”, 13-15sf.
- Korkmaz, H. (2013). “Bilimsel Biyolojik İllüstrasyonların Grafik Değerlendirmeleri”, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Grafik Tasarım Anasanat Dalı Grafik Tasarım Programı, İstanbul
- Read, H.(2014), “Sanatın Anlamı”, Çeviri: Nusin Asgari, Hayalperest Yayınları
- Uysal, M.C. (2016).“Yeni Bir Gelenek”, All Decor Dergisi
- Ünar, Ş. (2018). “Hitit Metinlerinde Geçen Bazı Çiçekler, Otsu Bitkiler Ve Kullanım Alanları”, International Social Sciences Studies Journal, 4(28): 6260-6266
- Yıldırım, B.B. (2021), “Artivizm Kavramının Çağdaş Seramik Sanatında Forma Dönüşmesi”, Sanatta Yeterlik Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Seramik Tasarımı Programı, İstanbul
- Yılmaz, A. (2014). “Bitkisel Dokuların Özgün Seramik Formlarda Yorumlanması”, Yüksek Lisans Sanat Çalışması Raporu, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Seramik Ana Sanat Dalı, Ankara
- <https://manifold.press/gizem-ogut> (E.T.12.04.2022)
- <https://jazetel.com/olumu-tasvir-eden-sembolik-sanat-akimi-vanitas-nedir/> (E.T.12.04.2022)
- <https://www.ulakbilge.com/makale/pdf/1519119806.pdf> (E.T.12.04.2022) <https://cjjilekartist.wordpress.com>
- <https://orionunevi.weebly.com/writings/flora-ciceklerin-tanrcas> (E.T.12.04.2022)
- <https://www.zdergisi.istanbul/?sayi=1> (E.T.12.04.2022)
- <https://www.zdergisi.istanbul/makale/bilimsel-bitki-ressamligi-tarihi-ve-onemi-6> (E.T.12.04.2022)
- https://artdirk.com/wp-content/uploads/2022/04/DirkS_CM-copy.pdf (E.T.09.03.2022)
- https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Peeter_Sion_-_Vanitas_still_life_with_skull.jpg (E.T.14.04.2022)
- <https://www.thisiscolossal.com/2022/01/kaori-kurihara-fruit-ceramics/> (E.T.10.04.2022)
- <https://www.wallpaper.com/art/comtemporary-ceramic-artists> (E.T.10.04.2022)
- <https://www.zemerpeled.com/> (E.T.14.04.2022)
- <https://cjjilekartist.wordpress.com/> (E.T.04.03.2022)
- <http://www.jessrivacooper.com/> (E.T.07.03.2022)
- <https://www.mesher.org/Content/Upload/Books/01-BEYOND-THE%20VESSEL-TR.pdf> (E.T.12.04.2022)
- <https://www.thisiscolossal.com/2021/11/hitomi-hosono-porcelain-vases/> (E.T.13.04.2022)
- <https://www.pyramidgallery.com/product-category/artists/erum-aamir-ceramics/> (E.T.11.04.2022)
- https://www.boredpanda.com/owen-charles-manns-floramic-sculpture/?utm_source=google&utm_medium=organic&utm_campaign=organic(E.T.04.03.2022)
- <https://www.tarihisanat.com/botticelli-ilkbahar-tablosu/> E.T. 03.04.2022
- http://artvangogh.com/paris_198.html (E.T. 08.04.2022)
- <https://www.istanbulsanatevi.com/sanaticilar/soyadi-m/monet-claude/claude-monet-niluferler-906/> (E.T. 08.04.2022)
- <https://www.istanbulsanatevi.com/category/sanaticilar/soyadi-l/latour-henri-fantin/> (E.T. 08.04.2022)
- <https://typelish.com/b/bitkisel-bir-soylesi-13-bolum-100271> (E.T. 22.03.2022)
- <https://artsandculture.google.com/asset/la-primavera-spring/yQER9P-WIU2k9A> (E.T. 12.04.2022)
- <http://artobserved.com/> (E.T.12.04.2022)
- http://tomiokoyamagallery.com/en/news/projects-info/atsunobukata giri_20170411/ (E.T.12.04.2022)
- <https://www.deboramoore.com/>, (E.T.12.04.2022)

<https://www.stacylevy.com/projects/tide-flowers> (E.T.14.04.2022)
<https://www.stacylevy.com/projects/tide-flowers-on-the-east-river-at-domino-park> (E.T.14.04.2022)
<https://artdirk.com/> (E.T.14.02.2022)
<https://www.jennifermccurdy.com/index.shtml> (E.T.04.03.2022)
<https://www.erumaamir.com/about-me> (E.T. 10.02.2022)
<https://www.mirviss.com/artists/sugiura-yasuyoshi> (E.T.13.04.2022)
<https://www.stacylevy.com/statement> (E.T. 10.02.2022)
<https://www.aic-iac.org/member/etsuko-tashima/> (E.T.18.03.2022)
<https://www.mirviss.com/artists/tashima-etsuko?view=slider#2> (E.T.18.03.2022)
<https://www.hitomihosono.com/> (E.T.13.04.2022)
<https://www.burcakbingol.com/> (E.T.13.04.2022)
<https://www.burcakbingol.com/a-carriage-affair> (E.T.13.04.2022)
<https://www.artfulliving.com.tr/sanat/bitmek-bilmeyen-yanlislik-hissi-i-7785> (E.T.13.04.2022)
<https://www.hurriyet.com.tr/kitap-sanat/eskiye-yeni-bir-gozle-bakiyor-40376743> (E.T.13.04.2022)
[https://mymodernmet.com/zemer-peled-porcelain-sculpture /](https://mymodernmet.com/zemer-peled-porcelain-sculpture/)(E.T.11.04.2022)
<https://www.zemerpeled.com/work#/in-bloom/> (E.T.11.04.2022)
<https://hifuctose.com/2014/04/22/jess-riva-coopers-viral-series-of-ceramic-busts/>(E.T.11.04.2022)
http://www.mutualart.com/ExternalArticle/Van-Cleef---Arpels-Celebrates-Spring-wit/6C059C85FBBB579B?source_page=Artist (E.T.11.04.2022)
<https://moa.ubc.ca/exhibition/a-future-for-memory/> (E.T.04.03.2022)
<https://www.theatlantic.com/entertainment/archive/2015/07/ai-weiwei-with-flowers/399275/> (E.T.04.03.2022)
<https://www.bbc.com/news/uk-30000333> (E.T.14.02.2022)
<http://www.artanimalmag.com/stacy-levy/> (E.T.13.04.2022)
<https://directory.weadartists.org/artist/levys> (E.T.13.04.2022)
<https://peoplepill.com/people/stacy-levy> (E.T.07.03.2022)
<https://postcardsfromsanantonio.com/2011/06/09/stacy-levy-interpreting-the-connections-of-nature-and-the-built-environment-through-art/> (E.T.10.04.2022)
<https://arts.psu.edu/outreach/woskob-family-gallery/> (E.T.13.04.2022) <https://cjjilekartist.wordpress.com/>
<https://www.saddleback.edu/cjilek> (E.T.13.05.2022) <https://cjjilekartist.wordpress.com/>
<https://www.creativeboom.com/news/ai-weiwei/> (E.T.11.04.2022)
<https://www.anothermag.com/art-photography/4105/a-floral-bathroom-in-alcatraz-by-ai-weiwei>
(E.T.07.03.2022)
<https://www.cbc.ca/arts/the-600-days-of-flowers-that-preceded-the-return-of-ai-weiwei-s-passport-1.3163633>
(E.T.11.03.2022)
http://www.carolgouthro.com/aurlia_undulate.html, (E.T.10.04.2022)
<http://www.kaorikurihara.com/> (E.T.10.04.2022)
http://www.modusoperandi-art.com/projects/berkeley_square_temporary_retention_site (E.T.11.04.2022)
<http://www.phoebecummings.com/new-page> (E.T.11.04.2022)